II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 23 juli 1981

betreffende een steunmaatregel die de Nederlandse Regering voornemens is te verlenen ten behoeve van de totstandbrenging van een verhoging van de produktiecapaciteit door een onderneming in de chemische sector (polyetheen)

(Slechts de tekst in de Nederlandse taal is authentiek)

(81/716/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 93, lid 2, eerste alinea,

Na belanghebbenden overeenkomstig genoemd artikel te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken en gezien deze opmerkingen,

I

Overwegende dat bij artikel 6 van de Nederlandse Wet Investeringsrekening (WIR) van 29 juni 1978 [1] een „grote-projectentoeslag" is ingesteld ; dat deze toeslag wordt verleend voor projecten waarin voor meer dan 30 miljoen gulden wordt geïnvesteerd ; dat deze toeslag naar gelang van het aantal tot stand gebrachte arbeidsplaatsen tot 4 % van het geïnvesteerde bedrag kan oplopen ;

Overwegende dat de Commissie bij haar onderzoek van het Nederlandse wetsontwerp in het kader van de procedure van artikel 93, lid 3, van het EEG-Verdrag stelde dat er bij de grote-projectentoeslag sprake was van een algemene steunregeling zonder sectoriële of regionale strekking en dat op grond van deze wet steun kon worden verleend voor investeringen van ongeacht welke onderneming in ongeacht welk gebied of welke bedrijfstak ; dat deze wet derhalve een algemene steunregeling vormt die als zodanig niet in aanmerking kon komen voor toepassing van één der uitzonderingsbepalingen van artikel 92, lid 3, sub a) of c) ; dat zij, nu een sectoriële of regionale doelstelling ontbrak, de gevolgen van de steunregeling voor het handelsverkeer tussen Lid-Staten en voor de mededinging niet kon beoordelen en niet kon nagaan of zij verenigbaar was met de gemeenschappelijke markt ;

Overwegende dat zij ten aanzien van dergelijke algemene steunregelingen nu de vaste politiek volgt hiermede akkoord te gaan, mits aan één der volgende twee voorwaarden wordt voldaan, namelijk dat de Lid-Staat haar in kennis stelt hetzij van een regionaal of sectorieel programma voor de toepassing of, wanneer zulks niet mogelijk wordt geacht, van belangrijke concrete gevallen van toepassing ;

Overwegende dat de Commissie in overeenstemming met dit standpunt heeft verzocht haar vooraf en tijdig overeenkomstig artikel 93, lid 3, van het EEG-Verdrag, alle individuele gevallen van toekenning van de „investeringstoeslag voor grote projecten" mede te delen, zulks gezien de omvang van de desbetreffende investeringen ;

Overwegende dat de Commissie in haar besprekingen met de Nederlandse overheidsinstanties heeft gesteld dat zij elk geval waarin deze toeslag wordt toegekend, op de merites ervan en in het licht van de in de artikelen 92 e. v. vervatte of bij de toepassing van deze bepalingen ontwikkelde beginselen zal beoordelen ; dat de Nederlandse Regering uit het feit dat de Commissie deze systematische, voorafgaande mededeling heeft verlangd, niet vermag af te leiden dat de Commissie daarmee in enigerlei opzicht te kennen heeft gegeven tegenover de regeling van de „investeringstoeslag" gunstig te staan ;

[1] Staatsblad 1978, nr. 368.

Overwegende dat de Nederlandse Regering aan het verzoek van de Commissie gehoor heeft gegeven, aangezien zij de bovenbedoelde procedure van voorafgaande mededeling in artikel 6, lid 7, en in artikel 7, lid 3, van hoofdstuk V van de genoemde Nederlandse Wet van 29 juni 1978 heeft opgenomen ;

II

Overwegende dat de Nederlandse Regering bij brief van 12 december 1978 conform deze procedure de Commissie in kennis heeft gesteld van haar voornemen de „grote-projectentoeslag" toe te kennen voor een geprojecteerde investering van een onderneming die in het zuiden van Limburg, te Geleen en randgemeenten is gevestigd.

Overwegende dat de betreffende onderneming deel uitmaakt van een chemisch concern, welks kapitaal in handen is van de Staat der Nederlanden en waarvan het hoofdkantoor te Heerlen is gevestigd ;

Overwegende dat de voorgenomen investering bedoeld is om de betrokken onderneming in staat te stellen een investeringsprogramma van 1,1 miljard gulden voort te zetten waarmede in 1975 een begin is gemaakt door de bouw van een naftakraker ; dat het huidige programma voornamelijk gericht is op de uitbreiding van de produktieinstallaties die voortbouwen op deze kraakinstallatie, met name produktie-eenheden voor PVC, butadiëen en polyetheen lage en hoge dichtheid ; dat dit programma bestaat uit 21 afzonderlijke projecten ;

Overwegende dat de betrokken onderneming de normale uitbreiding van de installaties te Geleen wil voortzetten die een gevolg zijn van het besluit in 1975 om aldaar een kraakinstallatie in de petrochemische sector te vestigen ;

Overwegende dat het Nederlandse project ten gevolge heeft dat de produktie van bepaalde plastic-halffabrikaten, waaronder polyetheen hoge en lage dichtheid, stijgt ; dat de produktiecapaciteit van polyetheen lage dichtheid daardoor verhoogd wordt van 275 000 ton per jaar tot 375 000 ton per jaar en dat de produktiecapaciteit van polyetheen hoge dichtheid van 50 000 ton per jaar stijgt tot 120 000 ton per jaar ;

Overwegende dat de onderneming 54 % van haar omzet in polyetheen lage dichtheid wil bereiken door verkoop in de overige Lid-Staten ; dat dit percentage 44 is voor polyetheen hoge dichtheid ;

Overwegende dat de „grote-projectentoeslag" in dit geval 25 miljoen gulden zal bedragen, dat wil zeggen 2,27 % van de investering ;

Overwegende voorts dat ten behoeve van deze investering, omdat zij gedaan wordt in een regionale ontwikkelingszone volgens de Nederlandse regionale steunregeling (Investeringspremieregeling, IPR), een subsidie zal worden verleend van 16,1 miljoen gulden omdat deze naar verwachting zal bijdragen tot een beter sociaal-economisch evenwicht in de betrokken regio ; dat bij deze subsidie thans geen rekening wordt gehouden met het voorgenomen investeringsprogramma in zijn geheel ;

III

Overwegende dat blijkens het onderzoek van de polyetheenmarkt in de Gemeenschap een overtollige produktiecapaciteit aanwezig is van ongeveer 25 % ; dat door de geprojecteerde extra produktiecapaciteit de bestaande overcapaciteit nog kan toenemen ;

Overwegende dat de produktiecapaciteit van de betreffende onderneming ongeveer 10 % en 8 % van de communautaire markt voor polyetheen lage, respectievelijk hoge dichtheid betreft ;

IV

Overwegende dat de Nederlandse Regering op 5 maart 1979, 16 maart 1979 en 12 november 1979 heeft geantwoord op de aanmaning van de Commissie conform artikel 93 EEG met de stelling dat de voorgenomen steun een project betrof met een aanzienlijke uitstraling in een regio met het hoogste werkloosheidspercentage van Nederland ;

Overwegende dat de Nederlandse Regering opmerkt dat thans weliswaar een overcapaciteit bestaat voor bepaalde polyetheenprodukten, doch dat de betrokken onderneming het accent heeft gelegd op de ontwikkeling van kwaliteitsprodukten bestemd voor specifieke markten ;

Overwegende dat de betrokken onderneming deze stelling bevestigt en er voorts nog op wijst dat door de voorgenomen investering 2 639 arbeidsplaatsen worden geschapen ; dat naar haar mening uit bevoorradingsoogpunt een verder voordeel is dat de nieuwe kraakinstallatie volledig op gasolie kan werken ;

Overwegende dat in het kader van de raadpleging van belanghebbenden de Regering van één Lid-Staat heeft aangevoerd dat de stijging van de produktiecapaciteit van polyetheen het handelsverkeer op een met het gemeenschappelijk belang strijdige wijze nadelig beïnvloedt en slechts gerechtvaardigd is indien door het project voldoende arbeidsplaatsen worden geschapen ;

Overwegende dat de Regeringen van twee Lid-Staten met de Commissie van mening zijn dat investeringen in de sector polyetheen ongewenst zijn omdat zij de reeds bestaande overcapaciteit nog doen toenemen ; dat de Regering van een vierde Lid-Staat zich eveneens verzet tegen de voorgenomen steunmaatregelen ;

V

Overwegende dat de door de Nederlandse Regering voorgestelde steun derhalve het handelsverkeer tussen de Lid-Staten ongunstig zal kunnen beïnvloeden en de concurrentie zal kunnen vervalsen of dreigen te vervalsen in de zin van artikel 92, lid 1, van het EEG-Verdrag, door begunstiging van de betrokken onderneming of van haar produktie ;

Overwegende dat volgens de bepalingen van het EEG-Verdrag steunmaatregelen die aan de in artikel 92, lid 1, vermelde criteria voldoen, onverenigbaar zijn met de gemeenschappelijke markt ; dat de in artikel 92, lid 3, vermelde uitzonderingen op deze onverenigbaarheid betrekking hebben op doelstellingen die in het belang van de Gemeenschap en niet in dat van de individuele begunstigde worden nagestreefd ; dat deze uitzonderingen strikt moeten worden geïnterpreteerd bij de behandeling van regionale of sectoriële steunregelingen en van individuele toepassingen van een algemene steunregeling ; dat een uitzondering met name slechts dan mag worden toegestaan wanneer de Commissie kan vaststellen dat bij ontstentenis van deze maatregelen de begunstigde ondernemingen via het marktmechanisme alleen niet zouden overgaan tot de verwezenlijking van één der doelstellingen waarop deze uitzonderingen betrekking hebben ;

Overwegende dat het maken van deze uitzonderingen voor steunmaatregelen zonder een degelijke tegenhanger zou neerkomen op aanvaarding van een ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer tussen de Lid-Staten en van vervalsing van de mededinging zonder dat daarmede enig belang van de Gemeenschap wordt gediend terwijl men er zich anderzijds bij neerlegt dat sommige Lid-Staten ten onrechte bevoordeeld worden ;

Overwegende dat de Commissie, wanneer zij bij haar onderzoek van individuele gevallen van algemene steunregelingen bovenbedoelde beginselen hanteert, zich ervan dient te vergewissen dat er aan de zijde van de begunstigde onderneming in kwestie een tegenhanger als rechtvaardigingsgrond voor de steun aanwezig is in die zin dat de steun nodig is om het bereiken van één der in artikel 92, lid 3, bedoelde doelstellingen te bevorderen ; dat het, wanneer zulks niet kan worden aangetoond en in het bijzonder wanneer de gesteunde investering zonder meer zou worden verricht, vaststaat dat de steun niet tot het bereiken van de in de uitzonderingsbepalingen genoemde doelstellingen bijdraagt doch integendeel tot versterking van de financiële positie van de bewuste onderneming dient ;

Overwegende dat in het onderhavige geval een dergelijke tegenhanger aan de zijde van de steun ontvangende onderneming kennelijk niet aanwezig is ;

Overwegende dat de Nederlandse Regering geen argument heeft kunnen geven, en de Commissie er ook geen heeft kunnen ontdekken, voor de conclusie dat de voorgestelde steun voldoet aan de voorwaarden die de toepassing van één der uitzonderingsbepalingen van artikel 92, lid 3, van het EEG-Verdrag rechtvaardigen ;

Overwegende dat wat de uitzonderingen van artikel 92, lid 3, sub a) en c), ten behoeve van steunmaatregelen ter bevordering van de ontwikkeling van bepaalde streken betreft, in aanmerking moet worden genomen dat het gebied Zuid-Limburg geen regio is, waarin in de zin van het sub a) bepaalde, de levensstandaard „abnormaal laag" is of waar een „ernstig gebrek aan werkgelegenheid" heerst ; dat wat de uitzondering sub c) betreft de Nederlandse Regering reeds in aanmerking heeft genomen dat deze investeringen een bijdrage kunnen leveren voor een beter sociaal-economisch evenwicht in deze regio, door hiervoor een andere steun toe te kennen uit hoofde van de Nederlandse steunregeling met regionale strekking, „de Investeringspremieregeling" (IPR) ; dat de Nederlandse Regering in het raam van haar opmerkingen aan de Commissie zelf nadrukkelijk heeft gesteld dat de „investeringstoeslag voor grote projecten" niet op grond van overwegingen van regionale orde wordt verstrekt ;

Overwegende in verband met de uitzondering van artikel 92, lid 3, sub b), dat de investeringen in het algemeen door het normale marktmechanisme worden bewerkstelligd ; dat de onderhavige investering bovendien geen bijzonderheden vertoont die haar de hoedanigheid geven van een project „van gemeenschappelijk Europees belang" of van een project om een „ernstige verstoring in de economie" van een Lid-Staat op te heffen, welks bevordering een afwijking ex artikel 92, lid 3, sub b), van de in artikel 92, lid 1, neergelegde onverenigbaarheid van steunmaatregelen rechtvaardigt ; dat de Commissie ter gelegenheid van haar beoordeling van de regeling van de WIR heeft gesteld dat Nederland tot die centrale gebieden gerekend dient te worden, die, in de communautaire context, niet beschouwd kunnen worden als zijnde zeer zwaar getroffen door de sociale en economische problemen terwijl in deze centrale gebieden het gevaar van steunoverbieding zeer groot is, en waar meer dan elders iedere vorm van steunverlening de handelsbetrekkingen tussen de Lid-Staten zou kunnen beïnvloeden ; dat uit de beschikbare sociaal-economische informatie niet kan worden afgeleid dat, in de context van het Verdrag, in Nederland sprake is van een ernstige verstoring van de economie ; dat de „grote-projectentoeslag" die voor concrete gevallen wordt verleend niet voor een dergelijke doelstelling wordt toegepast ; dat indien een ander standpunt zou worden ingenomen, dit ertoe zou leiden dat ten voordele van Nederland, gezien de minder snel stijgende groei en een hoog werkloosheidscijfer in de gehele Gemeenschap, investeringen worden verricht in dat land die anders in andere Lid-Staten zouden plaatsvinden, waar de economische situatie minder gunstig is ; dat de recente economische en sociale ontwikkeling in de Gemeenschap het vasthouden aan dit standpunt ten aanzien van deze premie rechtvaardigt, alsook ten aanzien van de concrete toepassingsgevallen hiervan ;

Overwegende tenslotte wat betreft de uitzonderingsbepaling van artikel 92, lid 3, sub c), van het EEG-Verdrag voor „steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid te vergemakkelijken", het onderzoek naar de ontwikkeling betreffende de sectoren van de twee afzonderlijke projecten die betrekking hebben op de produktie van polyetheen lage en hoge dichtheid, met name in verband met de vooruitzichten voor de vraag naar deze produkten, uitwijst dat het marktmechanisme op zichzelf zonder tussenkomst van overheidswege een normale uitbreiding van deze activiteit zou moeten verzekeren ; dat in dit geval de stijging van de produktiecapaciteit van de Nederlandse onderneming voornamelijk bedoeld is om dit bedrijf in staat te stellen zijn reeds vroeger verrichte investeringen rendabel te maken ; dat voorts de omstandigheid dat de produkten van de onderneming, waaronder die verkregen door de voorgenomen stijging, voornamelijk zullen worden uitgevoerd naar de overige Lid-Staten terwijl reeds een overtollige produktiecapaciteit bestaat, zonder dat de conclusie gewettigd is dat de voorwaarden voor het handelsverkeer door een dergelijke steunmaatregel niet in een met het gemeenschappelijk belang strijdige mate worden veranderd ;

Overwegende dat bovenvermelde Nederlandse ontwerp-steunregeling, gelet op het voorgaande, niet aan de voorwaarden, nodig voor toepassing van een der uitzonderingsbepalingen van artikel 92, lid 3, van het EEG-Verdrag voldoet,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN :

Artikel 1

Het Koninkrijk der Nederlanden kan zijn bij schrijven van de minister van Buitenlandse Zaken van 12 december 1978 aan de Commissie gemelde voornemen de „investeringstoeslag voor grote projecten" toe te kennen voor investeringen die in Geleen en randgemeenten worden gedaan door een Nederlandse chemische onderneming, niet tot uitvoering brengen.

Artikel 2

De betrokken Lid-Staat zal de Commissie, binnen twee maanden na de datum van de kennisgeving van deze beschikking, mededeling doen van de maatregelen die hij getroffen heeft tot nakoming daarvan.

Artikel 3

Deze beschikking is gericht tot het Koninkrijk der Nederlanden.

Gedaan te Brussel, 23 juli 1981.

Voor de Commissie

Frans ANDRIESSEN

Lid van de Commissie